

skoles Ejendommelighed og de Værker udenfor Pergamon selv, der kan henføres til den. Forf. sætter denne Efterblomstring af græsk Kunst højere, end man ellers er tilbøjelig til. Fremstillingen er af en vindende Varme og meget let læselig. Men skønt den vel nærmest henvender sig til dannede Lægfolk, indeholder den ogsaa Ting, som Forskningen vil have at tage Hensyn til, saaledes Indsigelsen mod den Mur og Søjlegang, hvormed det store Alter efter den tyske Restauration skal have været omgivet, og Berigtigelsen af Fortolkningen af en Indskrift i Anm. 12. Den særdeles smukt udstyrede Bog er forsynet med gode Illustrationer og Kort, deriblandt en Mønt fra vor Medaillesamling (S. 113) og en af Prof. Fenger udkastet Plan af det store Alter (S. 111).

J. L. H.

Trondhjems 900 Aars Jubilæum i dette Aar har givet Anledning til to større Festskrifter. Det ene er udgivet af det norske Videnskabernes Selskab (Trondhjem) og indeholder foruden mindre Afhandlinger to mere omfattende, af Prof. Ludvig Daac (*En Krønike om Erkebiskopperne i Nidaros*) og af Prof. Yngvar Nielsen (*Kampen om Trondhjem 1657—60*). Det andet: *Trondhjem i Fortid og Nutid 997—1897. Med Bidrag af norske og danske Historikere*, er udgivet af H. G. Heggtoveit (Horten); størst videnskabelig Interesse knytter sig her til Prof. Ebbe Hertzbergs Afhandling om *Trondhjems politiske og statsretslige Forhold i Sagatiden*.

Det af *Kristiania Universitet* udgivne *Festskrift til Kong Oskar II ved Regeringsjubilæet 18. Septbr. 1897* (Krania) indeholder bl. a. en Frugt af Prof. Gustav Storms Studier i Vatikanerarkivet, idet han har udgivet: *Afgifter fra den norske Kirkeprovins til det apostoliske Kammer og Kardinalkollegiet 1311—1523 efter Optegnelser i de pavelige Arkiver*, samt en meget indgaaende retshistorisk Undersøgelse af Prof. T. H. Aschehoug om *de norske Kommuners Retsforfatning før 1837*.

I det efter Beslutning af Stockholms Stadsfuldmægtige af E. W. Dahlgren udgivne store Værk: *Stockholm. Sveriges Hufvudstad skildrad med Anledning af Allmänna Konst- och Industriutställningen 1897* (Stockholm) har Karl Hildebrand skildret Byens Historie og derved givet den første større, paa selvstændige Studier grundede Fremstilling af denne; iblandt de mange smukke Illustrationer fortjener særlig at mærkes talrige historiske Kort.

Paa Kirkehistoriens Omraade forestaar vigtige Kildepublikationer. Det preussiske Videnskabernes Akademi har nedsat en „Kirchenväter-Kommission“, der vil udgive *Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte*. Værket er beregnet paa omtrent 50 Bind, i hvilke ikke alene Kirkefædrene, men ogsaa alle andre græske Kilder til den ældre Kristendoms Historie (f. Eks. Martyrakterne) skal optages; 1. Bd., omfattende Hippolyts Værker, er allerede udkommet (Berlin, 1897). Endvidere har den tyske Verein für Reformationgeschichte besluttet en Udgave af dem af Melancthons Værker, som ikke er optagne i Corpus Reformatorum, og som for største Delen slet ikke er trykte.

Videnskabernes Selskab i Göttingen har besluttet en *kritisk Udgave af Paveakterne indtil Innocens III.* Efter Planen skal dog kun optages de Udfærdigelser af det romerske Kancelli, som paa en eller anden Maade var bestemte til at gribe ind i de retlige Forhold, saaledes kun Pavedømmets Akter som regerende Magt, ikke som belærende i Trossager. Men trods denne Indskrænkning antages de til Udgivelse bestemte Aktstykker at ville beløbe sig til omtrent 20000. Ledelsen af Udgivelsen er lagt i Hænderne paa den, der har givet Ideen dertil, Professor P. Kehrer.

Ved sit Værk: *Domesday Book and Beyond, three essays in the early history of England* (Cambridge, 1897) har Professor Maitland i Cambridge leveret et særdeles vigtigt, til

Dels mod Seebohms Undersøgelser rettet Bidrag til Forstaaelsen af de ældre engelske Rets- og Samfundsforhold paa Land og i By.

I et særdeles lærerigt Skrift af G. Fagniez: *L'Économie sociale de la France sous Henri IV 1589—1610* (Paris, 1897) har Forf. givet en Fremstilling af Frankrigs materielle Kaar (Landboforhold, Industri og Handel) ved Borgerkrigenes Slutning og af den Fremgang i disse, som skyldtes Henrik IV, hans Raadgivere og selve Folket under den nævnte Konges Regering. I sit Slutningsafsnit giver han tillige en højst værdifuld Karakteristik af Kongen.

Det nysudkomne 2det Bind af S. R. Gardiners: *History of the Commonwealth and Protectorate* (London, 1897) omfatter Aarene 1651—54, altsaa den Periode, i hvilken falder Irlands Undertvingelse, Navigationsakten, Protektoratets Oprettelse og Englands Krig med Nederlandene. Værkets Betydning ligger, foruden i dets talrige nye Oplysninger, dels i den nøje, kritiske Fastslaaen af mange hidtil omtvistede Enkeltheder, dels i den deraf uddragne, upartiske og selvstændige Værdsættelse af Hovedtildragelserne og Hovedpersonlighederne. Med særlig Interesse læser man Bemærkningerne om Protektoratets Forfatning, i hvilken Forf. ser en Reaktion mod Puritanismen og en Tilbagevenden til det monarkiske System, hvorved Trangen til at genoprette dette fuldstændigt blev fremskyndet. Med Hensyn til Cromwells Personlighed betoner han de Modsætninger, den rummede; i Reglen vaklende var han i kritiske Øjeblikke Manden for de mest energiske Beslutninger, medens hans i Grunden ideelle, universelle Natur kom til væsentligt at sætte sig Udviklingen af Englands materielle Velfærd som Opgave.

Den amerikanske Flaadekaptajn A. T. Mahan har udgivet en stor Biografi af Nelson (*The life of Nelson, the embodiment of the sea power of Great Britain* Vol. 1—2, London, 1897). Skildringen af Slaget 2. April 1801 danner et betydeligt Afsnit af Bogen og former sig til en anekdotrig Apologi for Forf.'s Helt, særlig overfor Parker og med Hensyn til Brevet til Kronprins Frederik.

Et *Grimm-Gesellschaft* har dannet sig i Kassel for at udgive Brødrene Grimms Papirer og Breve.

Erich Marcks, Professor i Leipzig, tidligere især bekendt ved et, dog endnu ikke fuldført Værk om Coligny, har udgivet: *Kaiser Wilhelm I* (Leipzig, 1897). I dette, i mange Henseender talentfulde Skrift har Forf. taget sin Opgave rent biografisk allerede som Følge af, at det er en udvidet Bearbejdelse af hans Artikel om Kejseren i *Allgemeine Deutsche Biographie*. Han har ikke villet fremstille Tysklands Historie i Vilhelms Tid, men derimod skildre dennes Liv, hans Stilling til de store Spørgsmaal og Idebevægelser og navnlig Forholdet til hans ledende Raadgivere; særlig Interesse har her Udredningen af Modsætningen mellem ham og Bismarck, som han søger baade i Anskuelser og i Temperament, men som dog ikke hindrede deres Samarbejde. Han ser hovedsagelig Kejseren under Synspunkt af Gammelpreusseren, der egentlig kun ugerne føjede Kejsernavnet til sin gamle Titel, men som i afgørende Øjeblikke vidste at underordne sine Anskuelser under andres. En vidt dreven Begejstring for den gamle Fyrste forenes med et diskret Syn paa hans Begrænsning. Den dansk-tyske Strid er skildret fra et rent tysk Standpunkt, men Interesse har dog ogsaa her hvad der fremhæves om Modsætningen mellem Vilhelms og Bismarcks Tankegang.

---